M-S
346
238

ശ്രീ

ബാലഭൂഷണം.

മണിപ്രവാളം.

ഗ്രന്ഥകൎത്താ

[illegible] കെ. കേശവപിള്ള.

214/396
625
248

ശ്രീ

ബാലഭൂഷണം.

മണിപ്രവാളം.

ഗ്രന്ഥകൎത്താ
വി. കെ. കേശവപിള്ള.
പഴുമ്പള്ളിൽ വീട്ടു്,
നെടുമ്പ്രം,
തിരുവല്ലാ.

(പകൎപ്പവകാശം)

തിരുവല്ലാ
കേരളവിലാസം അച്ചുക്കൂടം.
1915.

ബാലഭൂഷണം.

ശ്രീഗുരുഭ്യോനമഃ

അവിഘ്നമസ്തു.

ശ്രീരംഗഭംഗിതിരളുംപുരുപുണ്യഭൂവായ്
ശ്രീരംഗമെന്നുപുകൾപൊങ്ങിയപട്ടണത്തിൽ
പാരംഗംഭീരമതിനിർമ്മലധർമ്മസാര-
പാരംഗതൻവിജയകേതുവസിച്ചുമുന്നം. ൧

ആമാന്യസൽപുരുഷശീലവിലാസമന്യാ-
സാമാന്യമെന്നുപരസമ്മതമായിരുന്നു
ധീമാന്ദ്യമേതുമണയാതനിശംസ്വകൃത്യം
ശ്രീമാന്യഥാവിധിനടത്തിനയിച്ചുകാലം. ൨

നല്ലോരുമാധുരിപരംചൊരിയുന്നവാക്കു-
മെല്ലാരിലുംകരുണപാരമിയന്നനോക്കും
ചൊല്ലാർന്നഭംഗികലരുന്നൊരുമേനിവായ്പു-
മെല്ലാമിവന്നുവിധിനൽകിയദാനമത്രേ. ൩

ദീനാനുകമ്പ,ഗുരുദൈവതഭക്തി,സത്യ-
ജ്ഞാനാനുഭാവമതിമാത്രവിനീതി,നീതി,
മാനാധികാശയവിശുദ്ധിയുമൊത്തവൻസ-
മ്മാന്യമഹസൽഗുണഗണാകരമായ്‌വിളങ്ങി. ൪

പൊൽത്താരിൽമാതുപുണരുംകണവൻകനിഞ്ഞു
വിത്താധിപത്യമവനന്നുകൊടുത്തമൂലം
ഉൾത്താർനടുങ്ങിമദഭാരമടങ്ങിവമ്പർ
വിത്തേശരുംവീടുപണിക്കുടനെത്തുമാറായ്. ൫

വിത്തപ്രമാദമണുമാത്രമണഞ്ഞിടാതെ
ചിത്തപ്രമോദമൊട്ടദാനമനേകമട്ടിൽ
പാത്രാനുകൂലതരമത്രനടത്തിനാട്ടിൽ
പ്രത്യഗ്രകീൎത്തിപെരുമാററിമഹാനുഭവാൻ. ൬

നന്മസ്സുദാരഖനിയാമവനുൾത്തടത്തി-
ലല്പൽക്കതെല്ലുമവകാശമണഞ്ഞിടാതെ
മല്ലാരിപാദകമലംപരമാശ്രയിച്ചു
കല്യാണമാൎന്നതിസുഖംനിവസിച്ചുധന്യൻ. ൭

അത്താരിൽമാതുരതിയുംബത കണ്ടിളിച്ചു
കാൽത്താരിലാണ്ടപതറുംപടിമോടിചിന്തി
കത്തുന്നകാന്തിചിതറുംമഹിളാവതംസ-
മുത്താംസുലോചനയെവേട്ടിതവൻതദാനീം. ൮

നിൎവ്യാജസൌഹൃദമെഴുന്നൊരിവൎക്കു തമ്മിൽ
കൈവന്നസംഗമമഹോദയമെന്തുചൊൽവൂ
നിൎവ്വാണമെന്തിതിനുമീതെവിധിപ്രഭാവ-
സൎവ്വസ്വമീഘടനയിൽസ്ഫുടമായിരുന്നു. ൯

കല്യാണിമാർമണിസുലോചനയിൽവിളങ്ങും
ചൊല്ലുന്നസൌശീല്യകലാവിലാസാൽ
ചൊല്ലാവതല്ലവളിലാപ്പുരവാസികൾക്ക
നില്ലാതുദിച്ചകുതുകാദരഭാരമന്നാൽ. ൧൦

ശീലത്തിനാൽസുഖമൊരുത്തനു സംപതിക്കും
ശീലനിമിത്തമസുഖംപരനുത്ഭവിക്കും
ശീലംജയത്തിനുനിദാനമതെന്നപോലെ
ശീലംപരാജയനിമിത്തവുമാകുമല്ലോ. ൧൧

ശീലത്തിനുള്ള ഗുണമത്ഭുതമാരറിഞ്ഞു
ശീലംമനുഷ്യനുവിഭൂഷണമില്ലവാദം
ശീലംസ്വമസ്സുജനമാന്യപദപ്രകൎഷ-
മൂലംജഗത്തിനതുകല്പകജാലമത്രേ. ൧൨

ശീലത്തിനുള്ള ഗുണദോഷവിധേന്ദ്രജാലം
നാലംവദിപ്പതിനുനാന്മുഖനുംഖേപോലും
കാലക്രമത്തിലതുശക്തികളൻമേളം-
കോലുംസ്വഭാവപരിണാമമിയന്നിടുന്നു. ൧൩

എല്ലാഗ്ഗുണങ്ങളുമിണങ്ങിവിളങ്ങിടുന്ന
സല്ലോകതല്ലജവധൂവരമൌലിമാരും
ചൊല്ലാർന്നദമ്പതികൾമാതൃകയായ്ജനത്തി-
നെല്ലാംനല്ലസുഖംനേർവഴികാട്ടിനൂനം. ൧൪

ഉല്ലാസമാർന്നുസുജനംപുകഴുംപടിക്കു
ചൊല്ലേറെയുള്ളൊരുഗൃഹസ്ഥകുലാഗ്ര്യധർമ്മം,
കല്യാണഭാവനവരന്നുസമാചരിച്ച-
ന്നെല്ലാമുരപ്പതിനുവാക്പതിയുംപരുങ്ങും. ൧൫

ദീനത്വമാർന്നണയുമർത്ഥിജനത്തിനേറ്റ-
മാനന്ദമുള്ളിലുയരുംവിധമുഗ്ധമോദം
മാനംവെടിഞ്ഞുധനധാന്യവിഭൂതിഭേദ-
ദാനംസുമാനുഷവരൻനിയമേനചെയ്താൻ ൧൬

ചിത്രംസുവിസ്തൃതതരംപലതുംചമച്ച
സത്രം, വിശിഷ്ടവിഭവംവഴിപോലെകൂട്ടി
പാത്രാനുരൂപമഖിലർക്കുമഹാന്നദാന-
സത്രംനടത്തിമഹനീയഗുണാഭിരാമൻ. ൧൭

എന്നല്ലനല്ലവഴിയമ്പലമന്തിനേരം
വന്നെത്തിടുന്നവഴിപോക്കരെയാദരിപ്പാൻ
സന്നദ്ധമാംസരസവാസകസജ്ജികാശ്രീ
ചിന്നുംപ്രപാളിയുമവൻപലതുംചമച്ചാൻ. ൧൮

അത്ഥൌഘകല്പതരുവാമവനന്നനന്നായ്
പൂത്തങ്ങൾശുദ്ധജലപൂരിതമൊട്ടുതീർത്താൻ
പാർത്തട്ടിലെന്തൊരുവനീവിധപുണ്യകർമ്മം
പ്രീത്യാനടത്തുമവനേഭുവിജാതനോർത്താൽ. ൧൯

ഹൃദ്യങ്ങളായതിവിശാലതരങ്ങളായ
വിദ്യാലയാവലി, കളിസ്ഥലവുംവിചിത്രം
വിദ്യാർത്ഥിസത്രനിരപുസ്തകശാല[illegible]ചത്തു-
[illegible]സമാജഗൃഹമെന്നിവ[illegible]ത്തുമോദാൽ ൨൦

സർവ്വർക്കുമന്നുചിതമാംപടിസർവ്വവിദ്യാ
നിർവ്വാഹനിർവ്വൃതിലഭിച്ചിതുതൽപ്രഭാവാൽ
നിർവ്വിഘ്നമായതുനടത്തുവതിന്നുവേണ്ടും
ദ്രവ്യസഹായധനമായ്പലിശക്കുമിട്ടാൻ ൨൧

വിദ്യാവിളക്കുകൾകൊളുത്തിമനത്തളത്തി-
ലുദ്യൽപ്രഭം, സ്വമതിമോഹമഹാന്ധകാരം
ഉദ്യോഗമാർന്നൊഴിലമാട്ടിയകററുവാനായ്
സദ്യോലഭിച്ചുജനതയ്ക്കുവകാശമന്നാൾ. ൨൨

ഇസ്ഥാപനത്തിലധികംമഹനീയമായി
സ്വസ്ഥാപനത്തിനുതകുന്നൊരുപായമെന്തു്?
അത്തത്വമോർക്കിലതുതൻവൃകൾവെൺപതാക
രത്തിക്കളിപ്പതിനുതീർത്തമഹാദ്ധ്വജംതാൻ. ൨൩

അത്യന്തമാന്യനവനുത്തമകൃത്യധന്യൻ
പ്രീത്യാസുലോചനയുമായ് സസുഖംരമിക്കേ
സത്തായവാക്യമതിനുൾപ്പൊരുളെന്നവണ്ണ-
മത്തന്വിമാർമണിധരിച്ചിതുഗർഭഭാരം. ൨൪

മിന്നൽക്കൊടിപ്രഭകലർന്നൊരവൾക്കുഗർഭ-
മന്നന്നടിക്കടിവളർന്നുവരുന്നമട്ടിൽ
ധന്യത്വമാർന്നൊരവൾതൻകണവൻമനസ്സിൽ
കുന്നിച്ചുവന്നിതുകുതൂഹലധാടിമേന്മേൽ. ൨൫

സൌഭാഗ്യവാൻവിജയകേതുചരിച്ചപുണ്യ-
സൽഭാഗധേയമിഹമൂർത്തിധരിച്ചവണ്ണം
ഗർഭംതികഞ്ഞളവുകോമളഗാത്രിയായ
തൽഭാര്യ[illegible]തനെശ്ശുഭമാംമുഹൂർത്തേ. ൨൬

ആൺപൊന്നുദംപതികൾചെയ്തോരപാരപുണ്യ
ക്കാമ്പായ്മിഴിക്കുമൃതനിർഝരപൂരമായി
ഇമ്പംവളർത്തുമതികോമളഗാത്രനായ
തൻപുത്രനിൽകരളലിഞ്ഞുകവിഞ്ഞുമോദം. ൨൭

ബാലേന്ദുകാന്തികലരുന്നൊരുചാരുബാലൻ
ചേലൊത്തവെണ്മവിലസുന്നൊരുമന്ദിരത്തിൽ
ആലോലപ്പീലിയൊ[illegible]ഴകമൂലമായാ
കാലത്തവൻമണിവിളക്കുപോൽവിളങ്ങി. ൨൮

ധീമാൻപിതാവുസുതജന്മദിനത്തിൽമററും
പ്രേമംകലർന്നുപലഹോമജപങ്ങൾദാനം
ഈമട്ടനേകതരമുത്തമകർമ്മമെല്ലാം
ക്ഷേമംസ്വപുത്രനുഭവിപ്പതിനാചരിച്ചാൻ. ൨൯

വിത്തംസമസ്തമവനന്നുകൊടുക്കയാലെ
വിത്തേശരായ്പലർഭവിച്ചിതുഭൂമിതന്നിൽ
അത്യല്പിലായവനുനിർമ്മലപുത്രകീർത്തി
വിത്തങ്ങൾമാത്രമവശിഷ്ടമതായ്ഭവിച്ചു. ൩൧

മന്നിൽ കലേശരുചികീർത്തിവിലാസമേററം
ധന്യൻപരത്തുമിതിചിന്തതുടൎന്നുതാതൻ
അന്നാൾസുമംഗലമുഹൂർത്തമതിൽസ്വപുത്രൻ—
തൻനാമമേകിമതിമാൻശ്രുതകീർത്തിയെന്നായ്, ൩൨

തങ്കത്തിടമ്പൊടിടയുംതനുകാന്തിചിന്തും
തിങ്കൾപ്രസന്നമുഖനായിട്ടുമക്കിശോരൻ
തങ്കൽ കുരുത്തകുതുകാഞ്ചിതലീലയാകും
കൺകെട്ടിലാജനകമാതൃമനംമയക്കി. ൩൩

കൈകാൽകുടഞ്ഞു പുതുപുഞ്ചിരിതൂകിമെല്ലെ
മെയ്യുംവളച്ചുനയനങ്ങൾമിഴിച്ചുബാലൻ
പെയ്യും പ്രമോദമൊടുമീപ്രകൃതിപ്രഭാവം
പാഴ്ച്ചിലപ്പോളവനൊട്ടു നടിച്ചുകാട്ടും. ൩൪

ബാലൻചിലപ്പോൾമൃദുവായ കുരുന്നുകയ്യാൽ
കാൽചേർത്തണച്ചധരസീമനിചീർത്തമോദാൽ
ചാലെനുകർന്നലകിലാത്മസമാശ്രയത്താൽ
കാലംകഴിപ്പതതിധന്യതയെന്നുകാട്ടും. ൩൫

കണ്ണുംതെളിച്ചുചിലവേളയിളക്കമെന്യെ
വിണ്ണിങ്കൽനോക്കിമരുവുംപൊഴുതാശ്രുഭാഗൻ
തിണ്ണംപ്രപഞ്ചരമണീയവിലാസമോരോ-
ന്നെണ്ണിക്കഴിച്ചിടുകയാണിതിതോന്നുമാർക്കും. ൩൬

കാതിന്നുനല്ലമൃതമസ്സുടവണ്ണികീർണ്ണം
ഗീതംചൊരിഞ്ഞുകുതുകേനകിടന്നിടുമ്പോൾ
പോതൻസ്വമാതൃജഠരത്തിൽവസിച്ചപോതു-
ള്ളനേകമൊക്കെയുരചെയ്യുകപോലെതോന്നും. ൩൭

കാളുംപ്രമോദമൊടുബാലകജനത്താലോടി
ലാളിച്ചിട്ടുകവതിനാളുകൾ വന്നതിങ്ങി
മേളിക്കകൊണ്ടതിമഹോത്സവമാണ്പോലെ
കാലംവിളങ്ങിസതതംശിശുവിൻറഗേഹം. ൩൮

സ്വച്ഛന്ദശൈശവവിലാസവിശേഷമേവ-
മച്ചാരുബാലനുടെയച്ഛനുമമ്മതാനും
ഇച്ഛക്കു ചേൎന്നപടി കണ്ടുസുഖംവസിച്ചു
മെച്ചത്തിലങ്ങുദിനമൊട്ടുകഴിഞ്ഞുകൂടി. ൧൮

അയ്യോപരാശ്രയപരാധമജീവിതത്തെ
വയ്യെന്നയിപ്പതിനെനിയ്ക്കിനിയെന്നുവച്ചോ?
ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടുപലകാൎയ്യമെന്നുറച്ചോ?
പയ്യെഗ്ഗമിക്കുവതിനശ്ശിശുവുദ്യമിച്ചാൻ. ൧൯

കണ്ണഞ്ചിരട്ടകളിൽമണ്ണുനിറച്ചുബാലൻ
തിണ്ണന്നുചോറുകറിയുംചിതമോടൊരുക്കി
ഉണ്ണിക്കരത്തളിരുകൊണ്ടുവിളമ്പിയൻപി-
ലുണ്ണാൻ വിളിച്ചുമുടനച്ഛനെയിച്ഛയോടെ. ൨൦

താതൻറിരിപ്പിനുസമാനമിരിപ്പുമെന്ന-
ല്ലാതീട്ടമമ്മയുരചെയ്യതുപോലെബാലൻ
പോതക്കിഹാദ്യഗുരുഭൂതർതദീയതാത-
മാതാക്കളെന്നതുസമസ്തരുമോൎത്തിടേണം. ൨൧

തേഞ്ചോൎന്നമന്ദഹസിതാഞ്ചിതമാം മുഖാബ്ജം
കൊഞ്ചിച്ചുചഞ്ചലവിലാസമിയന്നുബാലൻ
വഞ്ചിച്ചുവാഴുമളവജ്ജനചിത്തമഞ്ചി-
ച്ചഞ്ചാംവയസ്സുമവനിൽപിടികൂടിമോദാൽ ൨൨

ശ്രീധാമമാംവിജയകേതുനിജാത്മതുല്യ-
പ്രാധാന്യനായനിജനന്ദനനെസ്സഹർഷം
മേധാവിയാംഗുരുവരൻറവിശിഷ്ടശിക്ഷ-
കാധീനനാക്കിവിധിപോൽബുധലോകവന്ദ്യൻ. ൨൩

അവ്യാജകോമളശരീരഗുണാനുരൂപം
നവ്യാതിശാതമതിവിക്രമമാൎന്നബാലൻ
ദിവ്യപ്രഭാവമൊട്ടുദേശികശാസനംപോൽ
ഭവ്യൻപഠിച്ചനുദിനംനിജപാഠജാലം. ൨൪

സദ്ദേശികന്നനുദിനംപ്രിയമന്നവങ്കൽ
വൎദ്ധിച്ചുവന്നവനെഴുംപ്രതിഭാവിലാസാൽ
ശ്രദ്ധാവിനീതിമുഖസൽഗുണമൊത്തശിഷ്യ-
ൎക്കെത്തുന്നസത്തമഗുരുപ്രവരപ്രസാദം. ൨൫

ഏവംകുറച്ചുദിവസങ്ങൾകഴിഞ്ഞശേഷം
ഭാവപ്രസന്നതയെഴുംശ്രുതകീർത്തിയെക്കാൾ
ധീവിക്രമപ്രസൃതി,മറ്റൊരുബാലനിന്നീ-
ബ്ഭുവിങ്കലില്ലിതിപരന്നുപരംപ്രസിദ്ധി. ൪൬

സാരജ്ഞസൽഗുരുവരാമലചാരുസൂക്തി
സാരാമൃതംസകുതുകംശ്രുതിമാർഗ്ഗമായി
പാരംസ്വദിച്ചകതളംകുളിരുംപടിക്കു
ചാരുസ്വഭാവനവനന്നുവളർന്നുവന്നു. ൪൭

അത്യന്തനമ്രകലരുംശ്രുതകീർത്തിയേവം
വർത്തിക്കവേപ്രിയമെഴുംനിജതാതപാദൻ
വിത്തക്ഷയങ്ങളണുമാത്രവുമോർത്തിടാതെ
നിത്യംവസിച്ചുസുഖമായ്പ്രിയയാസമേതം. ൪൮

ഒന്നാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം.

രണ്ടാംസർഗ്ഗം

അതിയായൊരുദാനകർമ്മമേവം
പതിവായ്ചെയ്യനിമിത്തമായ്ക്രമത്താൽ
ഗതികെട്ടുസുലോചനാമണാളൻ
ദ്രുതമുൾപ്പെട്ടുദരിദ്രതാസമുദ്രേ. ൧

പണമെന്നതുനാസ്തിയാകമൂലം
പണിയായ്പ്പുന്നുദിനംകഴിച്ചതിന്നും
ഗുണമാർന്നൊരവന്റെവീട്ടുകൂട്ടം
പണയംചാർത്തിയവൻവല[illegible]ച്ചു. ൨

അതിരറ്റൊരുകർമ്മമാചരിപ്പാ-
ക്കതിനുലറെനയർത്ഥമാപത്തിക്കും
മതിതന്നിലുദ്ഭവമോർത്തുനന്നാ-
“യതി:വർജ്ജിക്ക”സമസ്തരുംജഗത്തിൽ. ൩

സുകൃതങ്ങൾ ചരിപ്പവക്കു ദുഃഖം
വികൃതം ചെയ്യുമവക്കതീവ സൌഖ്യം
ഇതി ഭിന്നതയാന്ന ധമ്മമിന്നീ-
ക്ഷിതിയിൽ കാണ്മതിതാക്കസഹ്യമാകും. ൪

സുരദാരുസമാനദാനശീലം
തിരളും തൻകരളിൽ ഖരാത്തിവന്തീ
തരിതം പിടിപെട്ട വേളയിങ്കൽ
കരിയായ് ഭ്രുതിചൊരിഞ്ഞു പൌരചിത്തം. ൫

അതിദുഗ്ഗതിബാധയാലുമേതും
മതിയിൽ ഖേദമണഞ്ഞിടാതെ ധീരൻ
ചിതമോടുമവൻ പുരേ വവാണാൻ
മതിമാന്മാക്കു വിപത്തിലാണു ധൈയ്യം. ൬

തരുണീമണിയാം സുലോചനസ്സു-
ൾക്കരണം താപഭരേണ വെന്തമൂലം
ശരണാഭാവമിയന്ന ദാരദാവ
പ്പൊരിയിൽ പ്പെട മൃഗം കണക്കുഴന്നാൾ. ൭

സ്ഥിരശാലിനിയാമവൾക്കു ഴുംദു-
ഷ്കരമാം ഹൃത്തടഭിത്തികുത്തിവീഴ്ത്തി
ഒഴുകും കടുതായ ശോകവഹ്നി
പ്പുഴയാക്കാന്തനുമന്നേക്കു പാഞ്ഞവണ്ണം ൮

കണവന്റെ സമീപമാന്നു നിന്നാ-
ഗ്ഘന്ദവേണീമണി സാന്ത്വമാം വിധത്തിൽ
അകതാരിലെരിഞ്ഞിടുന്ന ശോകം
സകലം ചഞ്ചലഭാവമോടു ചൊന്നാൾ. (യുഗ്മകം) ൯

അയി! കാന്ത! ഭവൽ പ്രിയം കൊതിക്കും
പ്രിയയാമെന്നുടെ വാക്കു കേട്ടിടേണം
തുയിരുള്ളിലൊഴിഞ്ഞിടാനുപായം
പ്രിയരൊട്ടായതു ചെയ്കയെന്നു കേൾപ്പൂ. ൧൦

ധനധാന്യസമസ്തവും നശിച്ചി-
ട്ടധുനാ ദുഷ്ടിധമായ സ്ഥിതിയിൽ
വിധുരത്വമിയന്നു വീഴ്കയാലീ-
വിധമാം ഭാവമെനിക്കു വന്നുകൂടി. ൧൧

വടിവാൎന്നൊരുവീട്ടമാടിതെല്ലാ-
മടവേപെട്ടുകടത്തിൽ;നഷ്ടമായീ
പട്ടവായഭാവാൻെറയുള്ളിലിന്നും
കട്ടകോളംപരിതാപമില്ലതിങ്കൽ. ൧൨

പണമെന്നതുകൈയിൽവന്നിടാഞ്ഞാൽ
ഗ്ഗുണവുംപോയ് മറയുംരസാതലത്തിൽ
പണമെന്നൊരുശബ്ദമൊട്ടുകേട്ടാൽ
പിണവുംവായതുറന്നെണീററുമണ്ടും. ൧൩

ജനമാന്ന്യതയാൎന്നുവാണിരുന്നീ
ജ്ജനമീനിന്ദ്യതചേൎന്നജീവിതത്തിൽ
ദിനമൊട്ടുകഴിച്ചിടുന്നതേക്കാൾ
മരണംതാൻവരമാണെനിയ്ക്കുവാദം. ൧൪

പുരുമോദമിയന്നുനമ്മൾവാണോ.
ച്ചരിതംസ്വപ്നസമാനമായിതിപ്പോൾ
ദ്ദുരിതങ്ങളിവണ്ണമീശ!നീവരുത്താൻ
പരമെന്തീയിവൾകഷ്ടമാചരിച്ചു? ൧൫

വലുതായൊരുധൎമ്മമീവിധംഭൂ-
വലയേചെയ്തവരാരുപാൎത്തുകണ്ടാൽ
ബലിയാംവിധിതൻെറവൈഭവത്താ-
ലുലയാതുള്ളലകത്തിലേതുജീവി. ൧൬

ധനവൈഭവഹീനമാംജനത്തിൻ
ഘനഭാവംവിലവെയ്ക്കുമാരുപാരിൽ
അനുമോദമിയന്നുനീരശൂന്യം
ഘനമച്ചാതകമാദരിപ്പതുണ്ടോ?. ൧൭

നലമോട്ടരസംകലൎന്നൊരൎത്ഥ-
പ്പൊലിമയ്ക്കുതൊരുവൻസമൃദ്ധമിപ്പൂ
അവൻെറ്ശ്ലോകചമൽകൃതിയ്ക്കുപാത്രം
ഭു[illegible]നകേവലമില്ലവാദമേതും. ൧൮

മതിതന്നിലെഴുന്നദുഃഖമിന്നി-
പ്പതിയ്ക്കായുള്ളഭവാനൊടെന്നിമന്നിൽ
സതിയാമഹൎമ്മാരോടോതിടേണ്ടു
പതിയല്ലോകുലദൈവതംസ്തീനാം, ൧൯

സതിയാമവൾതൻെറചിത്തരംഗ-
സ്ഥിതിയേവംമിതമായ്ക്കഥിച്ചനേരം
ശ്രുതിമാൎഗ്ഗരഹസ്യവേദിയാംതൽ-
പ്പതിസൽപുണ്യചരിത്രനോതിമോദാൽ. ൨൦

അയി! സുന്ദരിയിന്നിവൻെറശോക-
പ്രശമൈകോത്തമസിദ്ധമൂലികെ! കേൾ
കരളിൽപരിതാപഭാരമേവം
വരുവാനെന്തുനിനക്കധന്യശീലെ!. ൨൧

ജഡമായിടുമീജഗത്തിൽനമ്മൾ
ക്കടയുംസത്യവിഡംബനംനിനയ്ക്കിൽ
പിടയുന്നമരീചികാമഹസ്സിൽ
ജഡസംഭ്രാന്തികണക്കെമിത്ഥ്യയത്രേ. ൨൨

ജലസീമനിസൂൎയ്യമണ്ഡലത്തിൻ-
പ്രതിബിംബംനിഴലിച്ചിടുന്നപോലെ
ഛലമാകിയമായയിങ്കലാത്മാ-
ജ്വലനംതാൻഭുവനംമനോജ്ഞശീലേ!. ൨൩

ചലമാംഛായപിടിച്ചുകൈയടക്കാ
നലയുംബാല കനെന്നപോൽ ജളന്മാർ
ജലജാക്ഷി!പരംസദാത്മലീലാ-
കലയാമീയുലകിൽ ഭ്രമിച്ചിടുന്നു. ൨൪

പ്രിയഭാമിനി!ഭാവഭേദശൂന്യം
കയറപ്പന്നഗമെന്നതോന്നിടുംപോൽ
പരമാത്മനികല്പിതംജഗത്തെ-
ന്നുരുമോദേനധരിക്കസാധ്വി നീയും! ൨൫

സിതയെപ്പിധമക്കരിമ്പുനീരിൽ
സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതഥൈവപാൎത്തുകണ്ടാൽ
പ്രതിമാനവിഹീനമാംപരാത്മ-
പ്രതിഭാസംസകലത്തിലുംഭവിപ്പൂ. ൨൬

ഗുണമാൎന്നിടുമണ്ഡകോടിയിന്നീ-
പ്രണയംചേൎന്നചിദാത്മകസ്വഭാവം
ഗുണശാലിനി!തൽപ്രഭാവമേശാ-
തണുമാത്രംതൃണവുംചലിപ്പതില്ലാ. ൨൭

ഗൃഹദാരസുതാദിമോഹബന്ധം
സഹസാതന്മനതാരിൽവാച്ചുമൂലം
ഇഹസംസൃതിയായദുഃഖമെന്നും
സഹനംചെയ്തുഴലുന്നുമൂഢലോകം. ൨൮

പെരുതായബലംകലൎന്നിട്ടുംനൽ-
കരണവ്യൂഹമിയന്നമൎത്ത്യരോൎത്താൽ
പൃഥുദുസ്സഹദുഃഖമാംഭവത്തിൽ
പെരുമാറുന്നതുമോൎക്കിലെത്രകഷ്ടം! ൨൯

കളനിൎമ്മലരത്നമാലികകൾ-
ക്കുലരുംസൂത്രസമാനവൃത്തിയായി
വിലയിച്ചഖിലത്തിലുംപരൻനിഷ്-
കളനാത്മാവമരുന്നുനിൎവ്വികാരം. ൩൦

സതിമൌലിമണേ!പടൎപ്പുഴുംസം-
സൃതിവൃക്ഷത്തിനുകേവലംനിദാനം
ക്ഷിതിജന്മിസമൂഹമാചരിക്കും
കൃതിസംഭേദമതെന്നുവേദവാക്യം. ൩൧

മതിമോഹമിയന്നുനമ്മളിന്നീ-
ഹിതമായ് ചെയ്വൊരുകൎമ്മമാണുമേലിൽ
അതിയായഫലങ്ങൾനൽകിടുന്നാ-
വിധിയായിട്ടുഭവിപ്പതോൎത്തിടേണം. ൩൨

ചലയായൊരുലക്ഷ്മിയിൽകൊതിച്ചി-
ട്ടലയാതേതൊരുവൻസുകൎമ്മമേററം
ഉലയാതിഹചെയ്തിടുന്നവൻനി-
ൎമ്മലയായുള്ളഗതിക്കുപാത്രമത്രേ. ൩൩

ഒരുകാണിനിമേഷവുംപരാത്മ
സ്മരണാനന്ദരസംസ്വാദിച്ചചിത്തം
അരമാമയസഞ്ചയംജഗത്തിൽ
പെരുമാററുംവിഷയാശകൊൾവതുണ്ടോ? ൩൪

വിഷവും സുധയും തിരിച്ചറിഞ്ഞാ-
വിഷമേററം വെടിയും വിവേകിലോകം
ജഡചേതനബോധമെത്തിടുമ്പോ-
ളുടനേകൈവിട്ടമേവരും ജഡത്വം ൩൫

പെരുതാം സുഖസൌധമേറുവാനു-
ള്ളൊരു സോപാനപരമ്പരൈവ ദുഃഖം
പരമിത്തത്വമറിഞ്ഞ സത്തമ-
ക്കൊരുനാളും വരികില്ല ഭാവഭേദം ൩൬

മനമാണു നമുക്കു മായയോടു-
ള്ളനുബന്ധത്തിനു ബന്ധമീജഗത്തിൽ
വിഷയേച്ഛ ഭവിക്കതന്നെ ബന്ധം
വിഷയാശാവിമുഖത്വമാണു മോക്ഷം ൩൭

മതിശാലിനി! മാനസത്തിൽ മോഹം
കലരാതുത്തമമായതത്വമോർത്തു
അതിധൈര്യ്യമിയന്നു വാണുകൊൾക നീ
മലിനാശാവശയായ് ഭവിച്ചിടൊല്ലാ ൩൮

സതിയാമവൾ ഭർത്തൃവാക്യസാരാ-
മൃതമേവം ഹിതമായ് സ്വദിച്ചമൂലം
മതിമോഹമടങ്ങി മിത്ഥ്യയിസ്സം-
സൃതിയെന്നോർത്തു വസിച്ചു വീതഖേദം ൩൯

൨-ാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

മൂന്നാം സൎഗ്ഗം

തദന്തരദ്വാദശമാംവയസ്സില
സ്സുദഞ്ചിതൻബാലകനുംകടന്നാൻ
ഉദഞ്ചിതാമോദമോടാംഗ്ലഭാരതീ-
രതൻ ചിതംപൂണ്ടുപഠിച്ചുമേന്മേൽ ൧

ചിനത്തദാരിദ്ര്യഖരാഗ്നിതപ്തമായ്
മനംതദീയംപരമെങ്കിലുംതാൻ
അനന്തരം ഹന്തതെളിഞ്ഞുതൽഗുണം
മണംപെറുംപോലെരിഗന്ധധൂപം ൨

അദാന്തവിദ്യാഭ്യസനത്തിലന്നവൻ
സ്വദേശികപ്രീതിവരുംവിധത്തിൽ
സിതാഖ്യപക്ഷപ്രതിപത്തിലെഹിമ-
ദ്യുതിക്കുതുല്യംദിനവുംവളൎന്നാൻ ൩

പടുത്വമേറുംശ്രുതകീൎത്തിയന്നുതൻ
പഠിത്തമിമ്മട്ടുനടത്തുവാനായ്
പെരുത്തവിത്തക്ഷതിയാൎന്നതാതനും
ഞെരുക്കമായ്ക്കണ്ടുനിനച്ചിതേവം ൪

മഹത്വമേറുന്നൊരുഹൂണഭാഷയ-
ഭ്യസിപ്പതിന്നല്പധനൻനിനക്കിൽ
കരങ്ങൾകൊണ്ടമ്പിളിയെത്തലോടുവാ-
നൊരുങ്ങിടുംകമ്പിളിപോലിളിക്കാം ൫

മനസ്സിലോരോന്നിതിചിന്തചെയ്തഹോ
കനത്തദുഃഖത്തോടുഭഗ്നചിത്തൻ
ദിനംനയിച്ചാൻശ്രുതകീൎത്തിഹാകഥം
നിനക്കുവാൻപോലുമിതാൎക്കുശക്യം ൬

ദുരന്തസന്താപസമുദ്രവീചിയിൽ
പതിച്ചുകേഴുന്നൊരവന്മുഖാബ്ജം
വിധുന്തുദഗ്രസ്തശശാങ്കമണ്ഡല-
സ്വഭാവസാമ്യത്വമിയന്നുകാണായ് ൭

അതീവമൃദ്വംഗഗുണംകലർന്നൊര
കുമാരനിൽത്തിങ്ങിയതീവ്രഖേദം
തെളിഞ്ഞകണ്ണാടിയിൽ വസ്തുവെന്നപോൽ
വെളിക്കുകാണായിതുകാണികൾക്കു ൮

അനന്യസാമാന്യഗുണാഭിരാമനാ-
യനാഥനായ്ത്തീർന്നൊരവന്റെ ദുഃഖം
മനസ്വിയാകുംഗുരുഭാനുരാതനും
നിനച്ചുറച്ചങ്ങവനേത്തുണപ്പാൻ ൯

സുനന്ദനെന്നീക്ഷിതിയിൽപ്രസിദ്ധനാ-
യുദാരനായ് ശ്രീനിധിയായൊരുത്തൻ
വസിച്ചിരുന്നത്രതദീയമിത്രമായ്
പ്രശസ്തസൌശീല്യഗുണങ്ങളോടെ ൧൦

തദന്തികത്തിൽ ശ്രുതികീർത്തിയോടുമ-
മ്മസ്സദാശയൻ ചെന്നഥ ശിഷ്യവൃത്തം
വദിക്കവേ തൽക്ഷണമസ്സുനന്ദനും
സുദീർഘനിശ്വാസമുരച്ചിവണ്ണം ൧൧

"ഉദാരസൌജന്യഗുണാബ്ധിയായിട്ടും
സുദാരസൌഭാഗ്യവിലാസശാലി
മദാത്മമിത്രം വിജയധ്വജൻ ഹരേ:
സുദാരുണാപൽഗതനായിതാവാൻ. ൧൨

അഹോനു! ലോകസ്ഥിതിയെത്രതുച്ഛമാം
മഹത്തുകൾക്കും വിപദുത്ഭവിക്കും
മഹാർഹതേജസ്വികൾ ചന്ദ്രസൂര്യരും.
മഹാതമോബാധിതരാം ചിലപ്പോൾ ൧൩

സുഹൃത്തുകൾക്കുള്ള മഹത്വമേററവും
മഹാവിപത്തിൽ പ്രകടീഭവിക്കും
ഇഹാഹിതം ഹന്ത! ഭവിക്കിലപ്പോഴ
സഹായരെല്ലാം പ്രബലവേ വെറുക്കും ൧൪

ഇതീദൃശം വാക്കിലിക്കുമാരകൻ
ഹിതം പെടും മൽസുതനോടുതുല്യൻ
നിരന്തരമിബ് ബാലകഭാവിഭാവുകോൽ-
ഗതിക്കധീനം മമ സർവ്വവിത്തം ൧൫

ഗുണങ്ങളാം നന്മധുവാർന്നിടുന്നൊരീ-
ക്കുമാരപുഷ്പം വികസിച്ചു മേലിൽ
വെളുത്ത സൽകീർത്തിസുഗന്ധപൂര-
മീധരിത്രിയൊട്ടുക്കു പരത്തുമേററം ൧൬

ഗമിക്കടോ ബാലഗൃഹം ചിലപ്പൊഴ
കുമിയ്ക്കുമുത്സാഹമൊടും ഭവാൻ താൻ
കഥിയ്ക്കിവൻ തന്നൊടെ താതനോടുമീ-
ക്കഥാവിശേഷം സകലം സഹർഷം ൧൭

മനോഹരാംഗൻ ശ്രുതകീർത്തിമൽഗൃഹേ
ജനം തെളിഞ്ഞൊട്ടുദിനം വസിപ്പാൻ
അനുജ്ഞ നൽകീടണമത്രമാത്രമേ
കനിഞ്ഞവൻ മേലരുളേണ്ടതുള്ളൂ, ൧൮

അമന്ദമധന്യസമീപമെത്തനീ
സമാശ്വസിപ്പിച്ചുതദാജ്ഞവാങ്ങി
സുമഞ്ജുളശ്രീശ്രുതകീബാലനേ
സമാനയിച്ചീടുകമാന്യമൌലേ- ൧൯

സുനന്ദവാണീമകരന്ദപാരണാ-
ലനന്തരം മോദാൽ ഗുരു; ശിഷ്യനോടും
പുനഃപ്രയാണത്തിനനുജ്ഞയാർന്നുടൻ
പ്രണമ്രശീർഷൻ നടകൊണ്ടിതപ്പോൾ ൨൦

കടന്നശീഘ്രം വിജയദ്ധ്വജൻ ഗൃഹേ
നടന്ന വൃത്താന്തമുരച്ചു പിന്നെ
പടന്നതോഷാൽ ശ്രുതകീൎത്തി സാദരം
തുടൎന്നു യാത്രയ്ക്കു പിതൃസ്സകാശാൽ ൨൧

ശ്രമങ്ങളീവണ്ണമിയന്ന ശിഷ്യനുൾ-
ഭ്രമങ്ങൾ നീങ്ങാനഥ ഭാനുരാതൻ
ക്രമത്തിലിക്കാൎയ്യഭരം വഹിച്ചവൻ
ഗമിച്ചു തൻ ഗേഹമണഞ്ഞു വാണാൻ ൨൨

അഭംഗസൌഭാഗ്യഗുണം കലൎന്ന സൽ-
സ്വഭാവനാകും ശ്രുതകീൎത്തിതന്റെ
ശുഭാപ്തിയിൽ മോദമിയന്നു വാണിതാ
പ്രഭാവമേറുന്ന തദച്ഛനമ്മമാർ ൨൩

സുനന്ദദാക്ഷിണ്യമഹീരുഹത്തിനു-
ള്ളനൂനമാം ഛായയിലാശ്രയിച്ചു്
കനത്ത ദൈന്യജ്വരഖേദമാററിയ-
ന്നനന്തമോദം ശ്രുതകീൎത്തി വാണാൻ ൨൪

അതന്ദ്രമിംഗ്ലീഷു പഠിപ്പിലുന്നത-
സ്ഥിതിയ്ക്കുതകാക്കി അവൻ പഠിച്ചു്
സ്വതന്ത്രനായ് ശ്രേഷ്ഠപരീക്ഷയോരോ-
ന്നതിക്രമിച്ചാനതിബുദ്ധിശാലി ൨൫

നിരന്തരം ഗൌരവമാൎന്നിടുന്നൊരാം-
ഗ്ഗുരുപ്രിയത്തിന്നവനൎഹനായി
പരന്ന വിദ്യാൎത്ഥിപരമ്പരയ്ക്കുമ-
ന്നരൻ നിദൎശായിതനായ് ഭവിച്ചു ൨൬

സതീൎത്ഥ്യരിൽ പ്രീതി, സമത്വഭാവനാ
സ്വാതന്ത്ര്യവിസ്താരമഹാശയത്വം
കൃതിത്വമിത്യാദിഗുണങ്ങളാൽ സൽ-
കൃതിയ്ക്കവൻ പാത്രമായാന്മേന്മേൽ ൨൭

സുനന്ദി, ഭക്തിപ്രണയം, മദനാജ്ഞത, സു-
പ്രസന്നതാ, വിദ്യയിലുള്ള ദാക്ഷ്യം
ഗുണങ്ങളിച്ചൊന്നവകൊണ്ടുധന്യന-
സ്സുനന്ദനഃപ്രീതിവരുത്തിഗാഢം ൨൮

അതീതയായുള്ളൊരുവാസനാവശാൽ
ഗൃഹീതവിജ്ഞാനഗുണങ്ങളാലേ
പ്രതീതനായ്‌വന്നുജഗത്തിലന്നസ-
ന്നതീതനാകുംശ്രുതകീർത്തിമാന്യൻ ൨൯

ഒരിക്കലുംവ്യർത്ഥവിജല്പിതങ്ങൾ
കഥിയ്ക്കമാറില്ലൊരുകാണിപോലും
കഥിച്ചിടുന്നെങ്കിലവൻയഥാർത്ഥമേ
കഥിയ്ക്കമാറുള്ളുസമർത്ഥമായി ൩൦

പരക്കെഴുംദൂഷണദൃഷ്യമൊട്ടുമേ
സ്മരിക്കയെന്നുള്ളൊരുകാര്യമില്ലാ.
പരക്കെനന്മയ്ക്കുതകുന്നതൊക്കെയ-
ക്കരുത്തനുത്സാഹമിയന്നുചെയ്യും. ൩൧

മഹത്വമേറുന്നവരോടുസഖ്യമ-
ന്നഹന്നിശംനേടുമവൻവിശേഷാൽ
ഗൃഹത്തിലെത്തുന്നവരെയഥാതഥം
സഹർഷനായിട്ടുസമാചരിക്കും. ൩൨

ജളത്വമാളുന്നവരോടുകൂട്ടുകെ-
ക്കളിസ്സുവൻചേരുകയില്ലതെല്ലും.
ഇളസ്സുലങ്കാരമതായ്ഭവിച്ചിടാൻ
വളർന്നിടുന്നോർക്കിതുസദ്‌വ്രതംതാൻ ൩൩

വിചക്ഷണന്മാരോടുകൂടിമാത്രമേ
ചരിസ്സുമാറുള്ളുസദാപിപാർത്താൽ
അലക്ഷ്യമായിട്ടൊരുമർത്ത്യനേയുമ-
ന്നരർഷഭൻനോക്കുകപോലുമില്ലാ. ൩൪

തദാപി വിസ്താരമതായ തത്ത്വമ-
ന്നദാരമാം വണ്ണമറിഞ്ഞിടാനായ്
സദാനുകൂല്യം ബുധലോകർക്കുത്തമ-
സ്സദസ്സിലും ചേർത്തുമവൻ സമോദം ൧൫

നിജാത്മസംസ്കാരമതിഭ്രമത്തിനാൽ
സ്വജാതിധർമ്മങ്ങൾ വെടിഞ്ഞുമില്ല.
വിജാതിഭാഷാപരിശുദ്ധതതാമെ-
വിജ്ഞാനനാവാൻ കൊതിപൂണ്ടതുള്ളു ൧൬

വിശാലവക്ഷസ്സു പരന്ന നെററി, സു-
പ്രശാന്തഗംഭീരതരം നടപ്പും
ട്ടം ശം രടിച്ചായതമാം ഭുജങ്ങളും
തിളങ്ങിയൊട്ടേറെയവങ്കലന്നാൽ ൧൭

അമന്ദമുത്സാഹമിയന്ന വിദ്യയിൽ
ശ്രമിക്കകൊണ്ടാശ്രുതകീർത്തിവേഗാൽ
ജയിച്ചു 'ബീഎൽ' പദമേകിടുന്നൊര-
പ്പരീക്ഷയാൽ ദക്ഷതയാർന്നവൻ താൻ ൧൮

അനന്തസന്തോഷസുധാംബുരാശിയിൽ
പതിച്ചിതന്നാപ്പുരവാസിവൃന്ദം
ഗുണാഢ്യനാകും ശ്രുതകീർത്തി തന്നെയ-
സ്സുനന്ദനിൽ സപ്രേമമൊട്ടും പുണർന്നാൻ. ൧൯

സ്വതന്ത്രമായ് ജീവിതമിങ്ങുപോക്കുവാ-
ന്മതം കലർന്നാശ്രുതകീർത്തിയന്നാൽ
വരിഷ്ഠഹൈക്കോടതി തന്നിലേക്കവൻ
വരിച്ചു, വക്കീൽ പണി പൂണ്ടു മോദം. ൨൦

സഭാഗ്യനായാവിജയധ്വജാഹ്വയൻ
സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യമെഴും സുതന്റെ
പ്രഭാവമോർത്താത്തസുനന്ദമന്ദിരം
വിഭൂതിസമ്പൂർണ്ണമണഞ്ഞുമേഷിട്ടാൽ. ൨൧

...ഫൻ...

അവക്കുരണ്ടാൾക്കുമേകം കവിഞ്ഞെഴു-
ന്നവന്ധ്യസന്തോഷമവാച്യമാകും
പ്രവാഹമായശ്രു ചൊരിഞ്ഞുതങ്ങളിൽ
സവിക്ലബം ഗൽഗദവാക്യമോതി. രവ

അഹോനമുക്കിന്നുമഹോദയം ലഭി-
ച്ചിതോരുപുണ്യാൽക്കരസൌഹൃദത്താൽ
സഹോദരസ്നേഹമിയന്നുനാം ചിരം
ഗൃഹോപഭോഗങ്ങൾ ഭുജിക്കയല്ലി?

ഏവം കഥിച്ചു പലതും കുശലം നിനച്ചു
കൈവന്നഭാഗ്യവിഭവം സുഖമാസ്വദിപ്പാൻ
അവമ്പെഴുന്നവരനന്തരകൃത്യഭാരം
താവും പ്രമോദമൊടൊരുങ്ങിവഹിപ്പതിന്നായ് [illegible]

ശ്രീമാനാമസ്സുന്ദരൻ തദനുവിജയകെട്ടുത്തവൻ
തൻകരത്തിൽ
സാമോദം സന്മുഹൂർത്തിൽ പ്രിയസുതയുടെനൽ
ച്ചെങ്കരത്താരണച്ചാൻ
ഓമൽസൌന്ദര്യസാരാമൃതലഹരിപൊഴിക്കു-
ന്നതന്വംഗിയോടുൾ-
പ്രേമാർദ്രം വാണു സൌഖ്യം സഹനിജപിതൃ-
മാതൃക്കളോടും സ്വഗേഹേ. രദ

പാകാന്തകപ്രതിമനുജലപുണ്യപൂർണ്ണൻ
ശ്രീകാന്തഭക്തിയെഴുമാവിജയാഗ്രജൻ താൻ
ഏകാന്തതുഷ്ടിയൊടു കൂടി ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ
ശ്രീകാന്തയോടുമൊരുമിച്ചു രമിച്ചു സൌഖ്യം. രന

൩-ാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ശുഭം.